

Tisková zpráva

Postoje obyvatel České republiky k politickým stranám – září 2016

- ⊙ Majorita obyvatel České republiky si myslí, že se o ně politické strany zajímají pouze v době voleb.
- ⊙ Mladí lidé ve věku 15 až 19 let podstatně častěji nezaujímají ve vztahu k politickým stranám žádný postoj.
- ⊙ Pravidelní voliči mají k politickým stranám kladnější vztah než voliči nepravidelní, popřípadě lidé odmítající volit.
- ⊙ Meziročně posílily spíše negativní postoje k politickým stranám.

Zpracoval:

Ondřej Malina

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586

V zářijovém šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., položilo baterii otázek týkajících se fungování politických stran v České republice¹.

Přibližně tři čtvrtiny dotázaných (76 %) souhlasí s tím, že se o ně politické strany zajímají pouze v době voleb, jsou zkorumpované (75 %) a zajímají se především o výhody a zájmy svých členů (74 %). 72 % populace je přesvědčeno o tom, že přestože politické strany kritizují jedna druhou, ve skutečnosti jsou všechny stejné. Politické strany jako objekty rozdělující společnost vnímá 71 % obyvatel České republiky.

Politické strany jakožto prostředek k účasti na politické činnosti vidí 63 % veřejnosti. S tím, že potřebujeme politické strany k hájení zájmů různých skupin a sociálních tříd, souzní přes tři pětiny dotázaných (61 %). O nutnosti mít politické strany, aby fungovala demokracie, nepochybuje stále nadpoloviční podíl respondentů, tedy 56 %. S výrokem, že žádná politická strana nereprezentuje názory dotázaného, souhlasí 46 % oslovených (45 % nesouhlasí). Nakonec, 43 % populace je optimistických v tom, že vstupem do politiky lze něco změnit, o dvě procenta více lidí vyjadřuje spíše pesimistický názor.

Podrobnější analýza ukazuje, že téměř všechny předložené výroky (kromě výroku o možnosti něco změnit skrze vstup do politické strany) jsou ovlivněny věkem respondenta. Zajímavé jsou především odpovědi mladých lidí (15 – 19 let), kteří častěji ve srovnání se zbytkem populace volí odpověď „nevím“. Tento nálezný je v souladu se zdůrazňovanou lhostejností prvovoličů vzhledem ke krajským a senátním volbám.

Lidé, kteří chodí k volbám vcelku pravidelně, často nesouhlasí s tím, že politické strany nereprezentují zájmy občanů, jako jsou oni, zajímají se jen o zájmy svých členů, jsou všechny stejné a zkorumpované. Pozitivní odpověď naopak více vybírají u otázek na to, zda politické strany poskytují možnost účasti v politice, jsou nutné pro existenci demokracie, vstupem do nich lze něco změnit a hájí zájmy různých skupin a tříd.

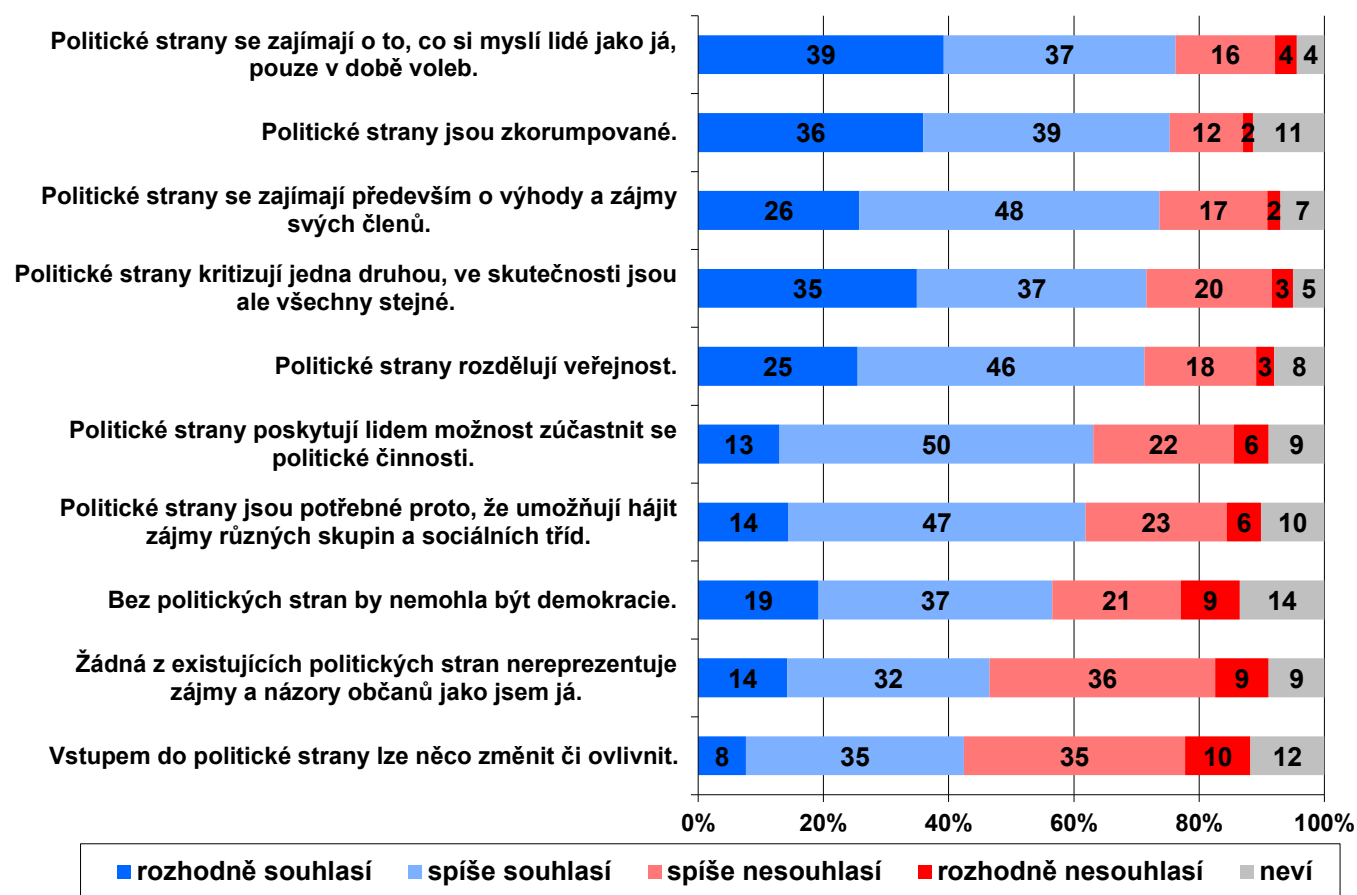
Dotazovaní, kteří chodí k volbám zřídka, více volí zápornou odpověď na výroky, že politické strany hájí zájmy různých skupin a tříd, popřípadě, že vstupem do politiky lze něco změnit. Oproti tomu často vybírají kladnou odpověď na otázky související s tím, že politické strany nereprezentují zájmy a názory občanů, jako jsou oni sami, jsou všechny stejné a zkorumpované.

Respondenti, kteří k volbám nikdy nechodí, frekventovaněji odmítají, že vstupem do politiky lze něco změnit a politické strany hájí zájmy různých skupin a tříd. Opačně, stejní dotázaní častěji souhlasí s tím, že politické strany nereprezentují zájmy a názory občanů, jako jsou oni, jsou všechny stejné a jsou zkorumpované.

¹ Otázka: „Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky?“

Pravolevá politická orientace ovlivňuje hodnocení pouze některých předložených výroků. Respondenti, kteří se na škále politické orientace hlásí k pravici, ve srovnání s ostatními více souhlasí s tím, že politické strany hájí zájmy různých skupin a tříd a nemohla by bez nich být demokracie. Naopak častěji nesouhlasí s tím, že politické strany nereprezentují zájmy občanů, jako jsou oni, zajímají se o lidi jen v době voleb, jsou všechny stejné a zkorumpované. Levicový voliči frekventovaněji nesouhlasí s tím, že politické strany jsou všechny stejné a nereprezentují zájmy a názory občanů, jako jsou oni sami. Lidé, kteří se na škále politické orientace zařadili ke středu, více souhlasí s tím, že politické strany nereprezentují zájmy a názory občanů, jako jsou oni, zajímají se o lidi jen v době voleb a jsou všechny stejné.

Graf 1: Postoje obyvatel České republiky k politickým stranám

Pozn.: Údaje v grafu jsou seřazeny sestupně podle součtu podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“.

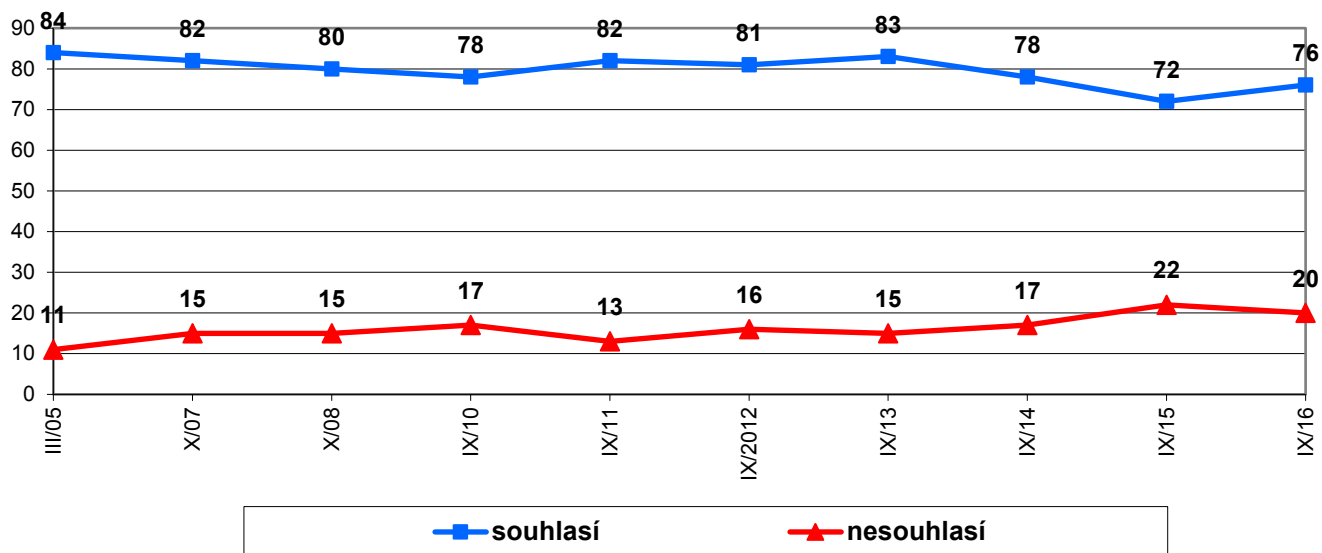
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 12. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Od roku 2015, kdy byla otázka do výzkumu zařazena naposledy, u většiny sledovaných výroků znamenají aktuální výsledky návrat k situaci v roce 2014. Během posledních let ale posílilo přesvědčení, že politické strany poskytují lidem možnost zúčastnit se politické činnosti a že by bez nich nemohla být demokracie.

Ve srovnání s rokem 2015 se z 65 % na 72 % zvětšilo množství lidí souhlasících s tím, že politické strany, ačkoliv se kritizují, jsou všechny stejné, z 30 % na 23 % naopak poklesl podíl nesouhlasících. O 6 procentních bodů více lidí si myslí, že politické strany jsou zkorumpované, naopak o 5 procentních bodů méně oslovených si to nemyslí. Z 33 % na 28 % se propadl podíl dotázaných nevěřících v to, že politické strany poskytují lidem možnost účastnit se politické činnosti. O 4 procentní body poklesl podíl občanů České republiky deklarujících, že vstupem do politické strany lze něco změnit. Od roku 2015 také o 4 procentní body narostl podíl respondentů souhlasících s výroky „politické strany se zajímají o to, co si myslí lidé jako já, pouze v době voleb“ a „politické strany se zajímají především o výhody a

zájmy svých členů“. U druhého zmíněného výroku navíc došlo k poklesu o 5 procentních bodů u občanů nesouhlasících.

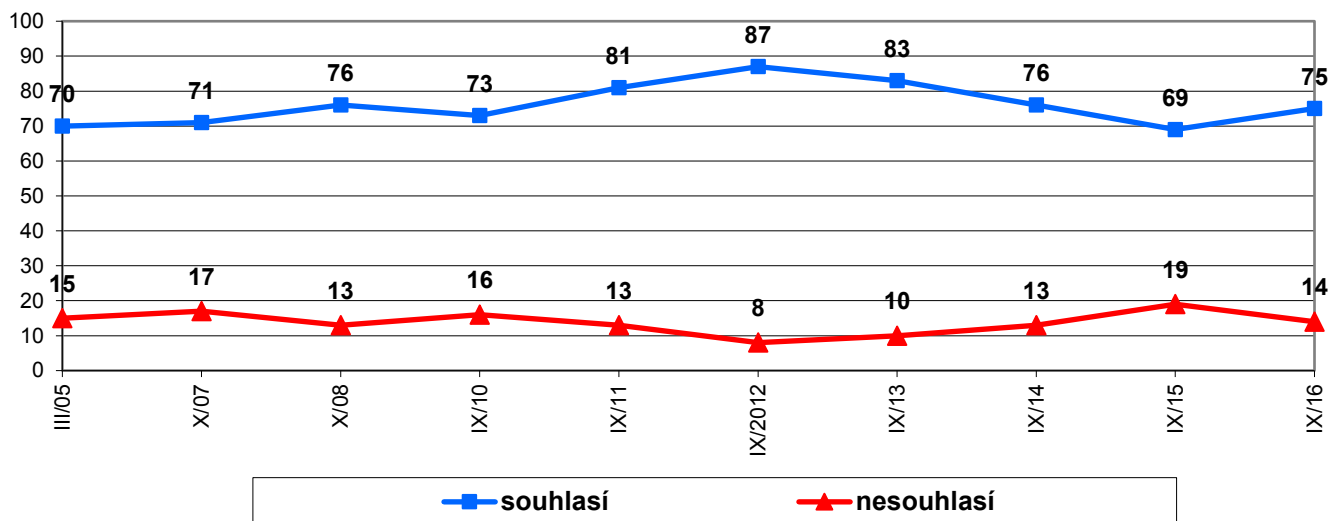
Graf 2: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany se zajímají o to, co si myslí lidé jako já, pouze v době voleb (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

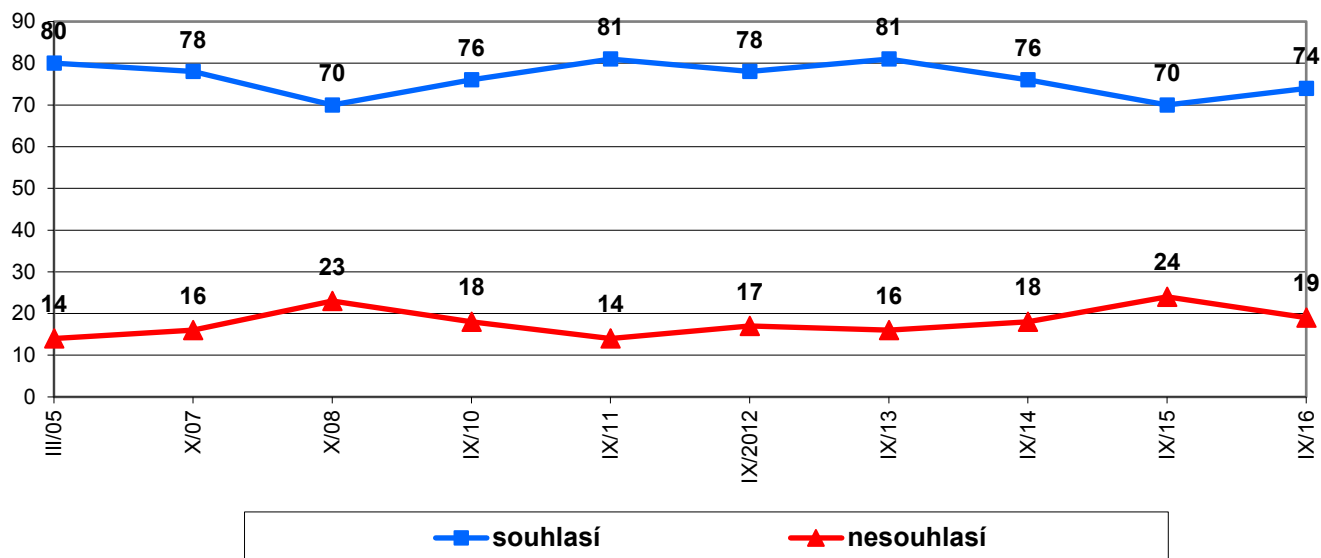
Graf 3: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany jsou zkorumpované (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

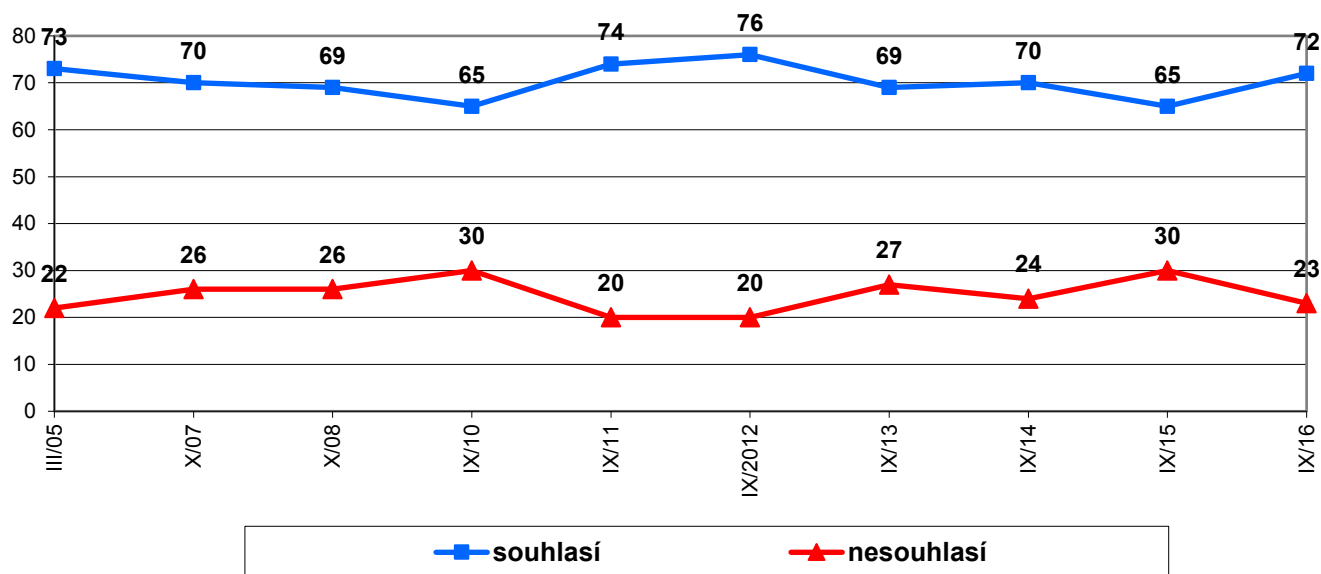
Graf 4: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany se zajímají především o výhody a zájmy svých členů (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

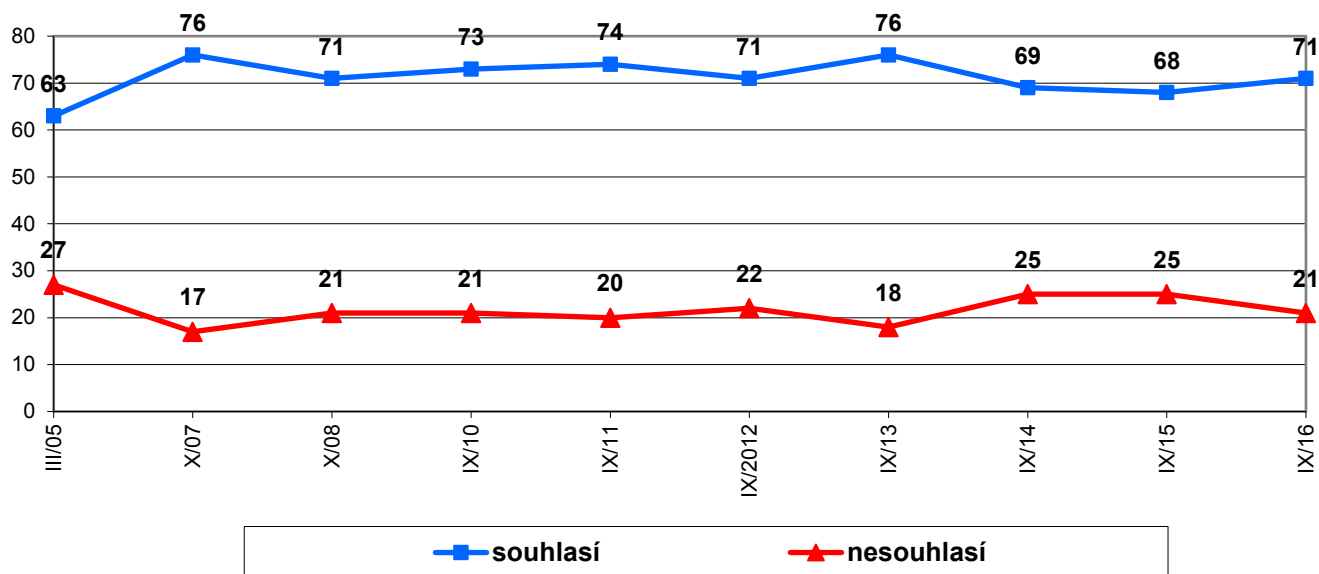
Graf 5: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany kritizují jedna druhou, ve skutečnosti jsou ale všechny stejné (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

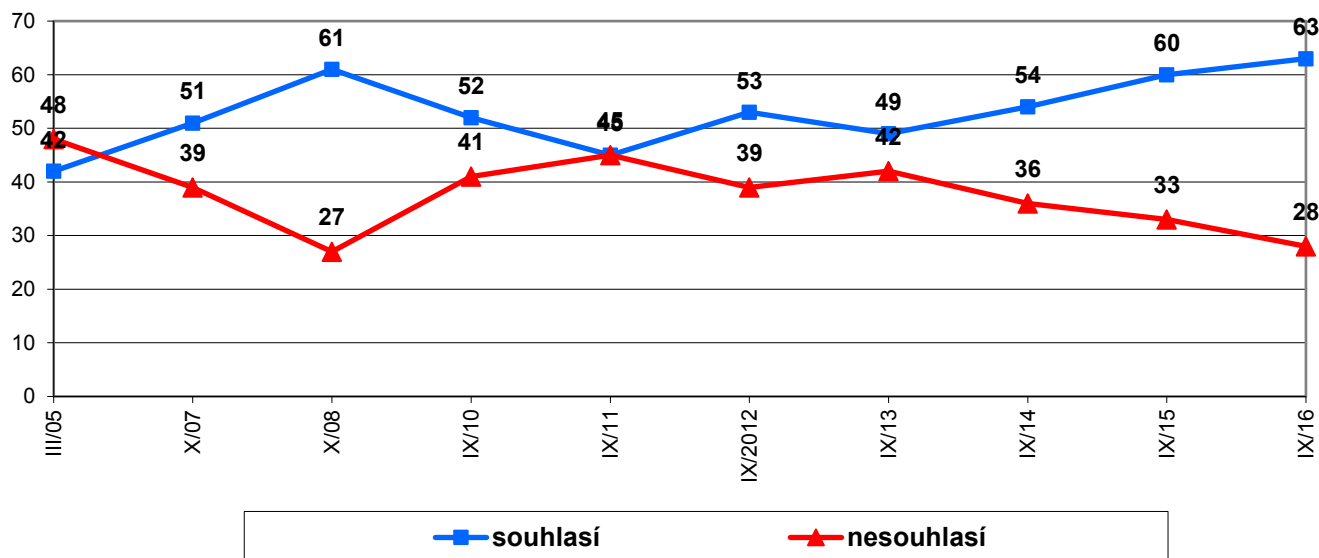
Graf 6: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany rozdělují veřejnost (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

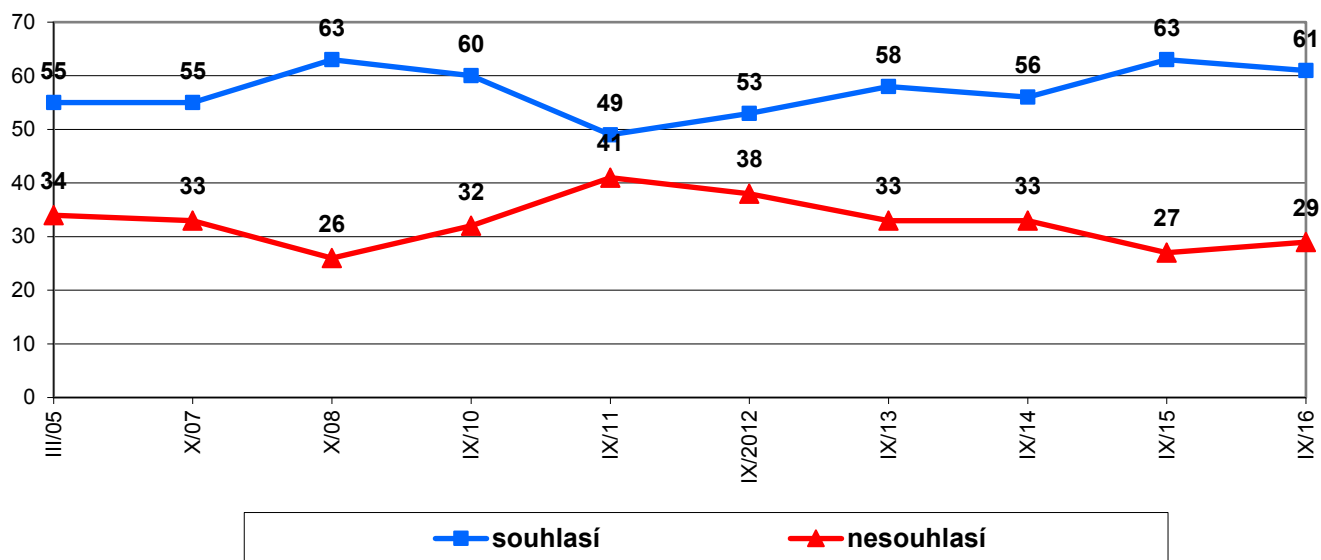
Graf 7: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany poskytují lidem možnost zúčastnit se politické činnosti (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

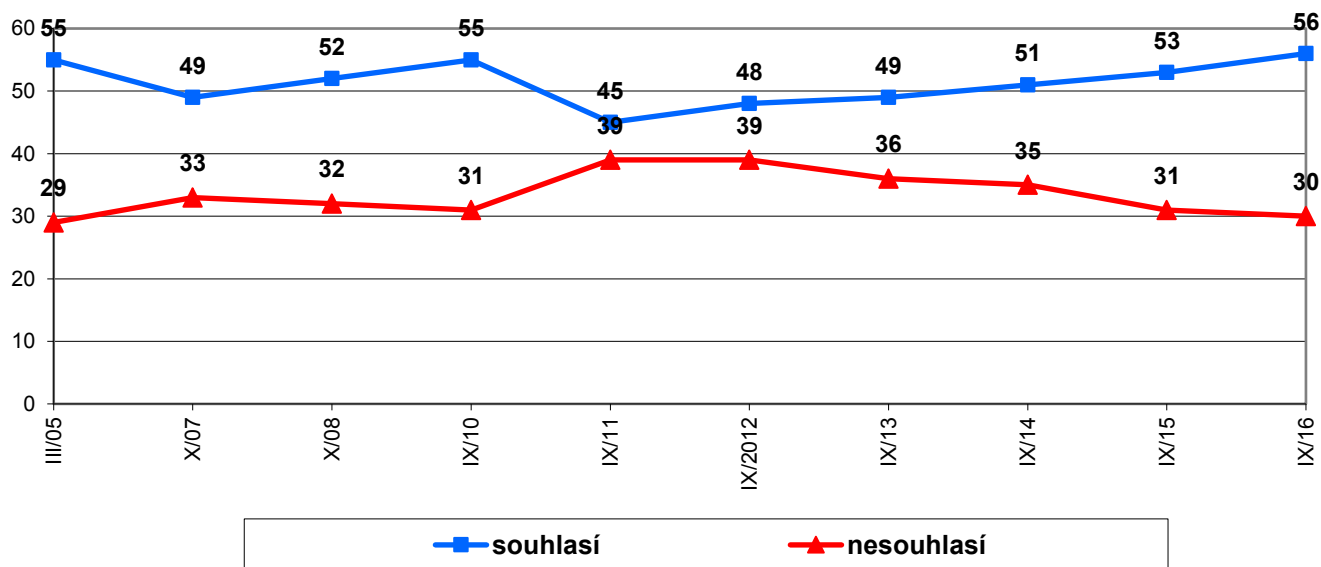
Graf 8: Souhlas a nesouhlas s výrokem: politické strany jsou potřebné proto, že umožňují hájit zájmy různých skupin a sociálních tříd (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

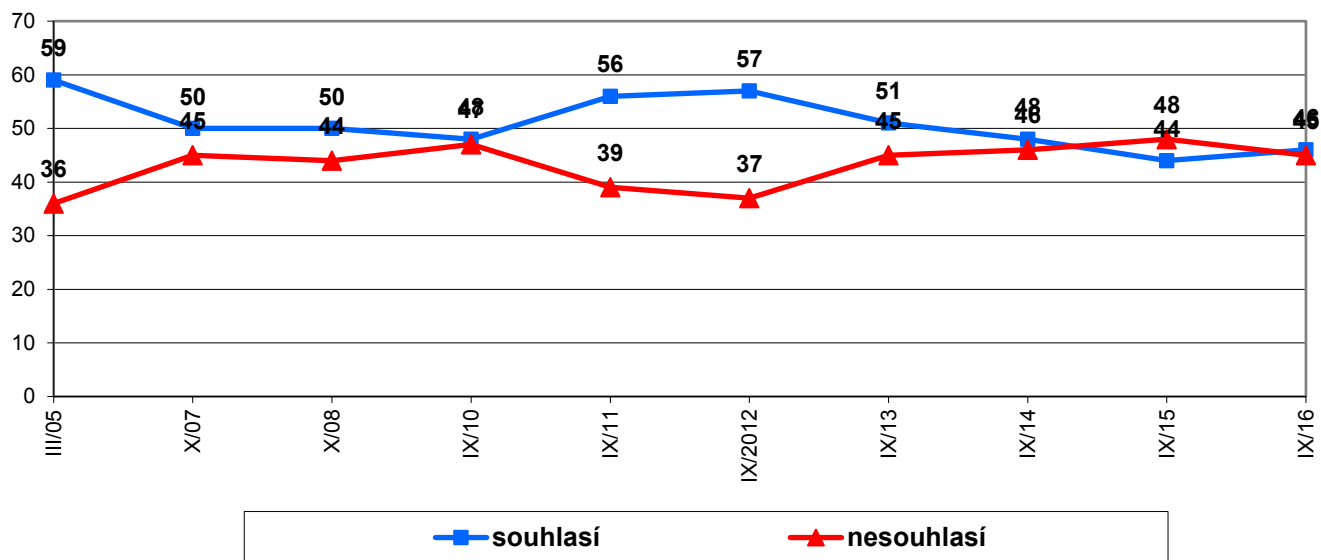
Graf 9: Souhlas a nesouhlas s výrokem: bez politických stran by nemohla být demokracie (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

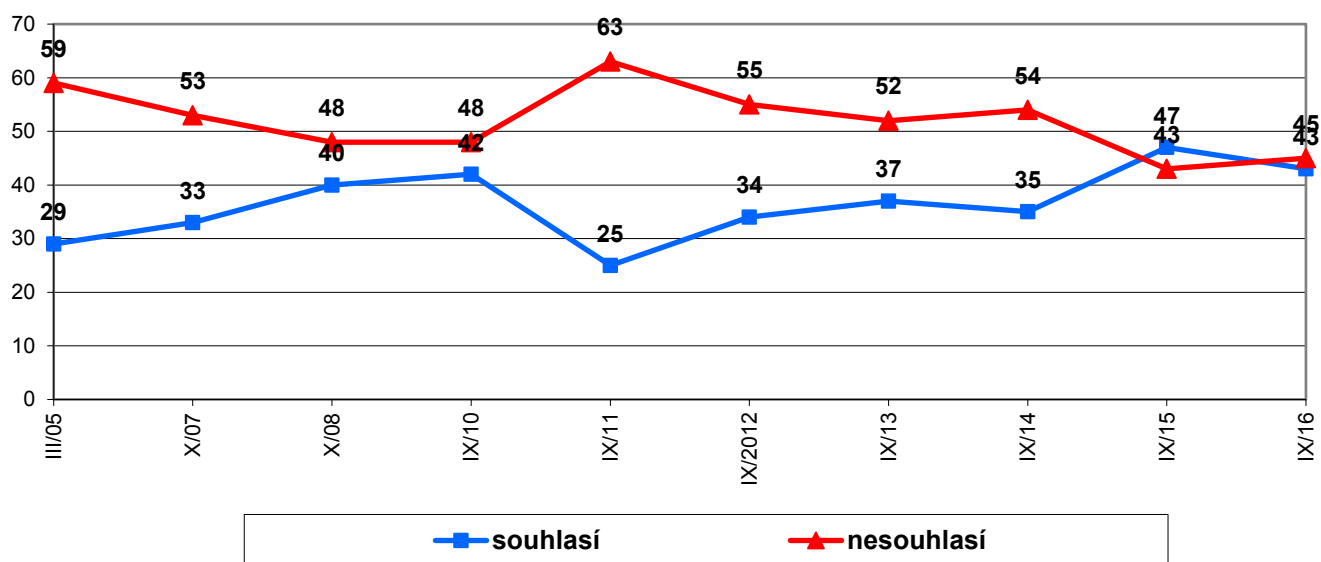
Graf 10: Souhlas a nesouhlas s výrokem: žádná z existujících politických stran nereprezentuje zájmy a názory občanů jako jsem já (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 11: Souhlas a nesouhlas s výrokem: vstupem do politické strany lze něco změnit či ovlivnit (%)

Pozn.: Údaje v grafu představují součty „rozhodně+spíše souhlasí“ a „rozhodně+spíše nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 19. 9. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>999</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>209</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.87</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pv161107a</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>7. listopadu 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Ondřej Malina</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.